

THL:n jätevesitutkimus ja EPT Raumalla

21.5.2026

Kim Kannussaari
erityisasiantuntija

THL:n jätevesitutkimus

Huumeiden käyttöä mitataan parillisina vuosina suurimpien kaupunkien ja niiden lähialueiden puhdistamattomasta jätevedestä.

THL:n valtakunnallisen jätevesitutkimuksen väestöpohja käsittää nykyisin yli 60 prosenttia koko Suomen väestöstä.

Antaa luotettavan kuvan huumeiden käytöstä ja trendeistä sekä ajankohdista eri aineiden suhteen. Harmillisesti kannabista ja buprenorfiinia/opidoideja ei toistaiseksi ole voitu mitata.

Aloitettu vuonna 2012, Rauma mukaan vuonna 2020

Harmiksemme tämän vuoden tuloksia ei ole vielä ehditty julkaista.

<https://thl.fi/tutkimus/hankkeet/jatevesitutkimus-vaestotason-huumeiden-kaytto>

Yleistä jätevesitutkimuksen tuloksista

- Alfa-PVP:n eli peukun käyttö lisääntynyt ja ongelmallinen käyttö vakiintunut
- Amfetamiinin ja kokaiinin määrät mittaushistorian suurimmat monin paikoin
- Lisääntynyt käyttö on nostanut huumemarkkinan rahallista arvoa. Vuonna 2024 eri aineiden markkina-arvot olivat laskennallisesti arvioituna
 - Amfetamiini 120–150 miljoonaa euroa
 - Kokaiini 87–96 miljoonaa euroa
 - Metamfetamiinin noin 5 miljoonaa euroa

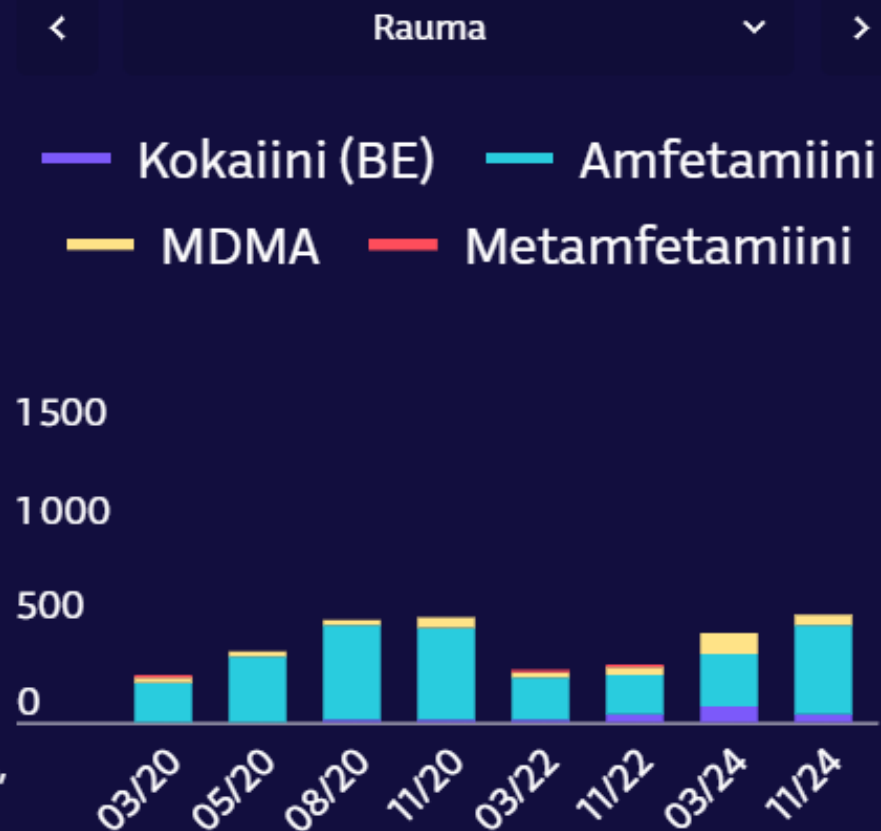
Jätevesitutkimuksen tulokset Rauma

Jätevesitutkimuksessa havaittujen eri huumausaineiden määriä

Vedestä löytyneen huumausaineen
määrä milligrammoina tuhatta
asukasta kohden päivässä.

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos,
grafiikka: Teemu Kammonen / Yle

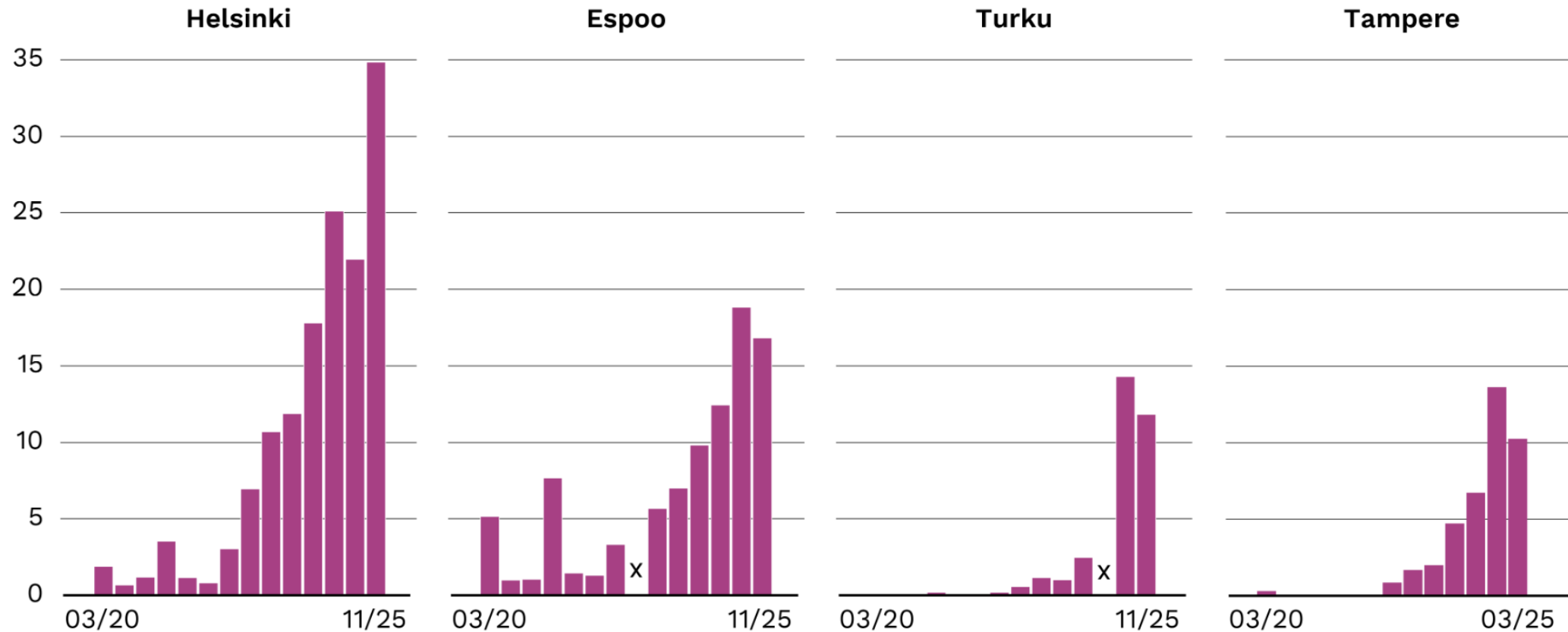

Alfa-PVP:tä eli peukkua löytyi
myös Raumalta, joka on ilmaistu
tuloksissa termillä satunnaista
käyttöä eli sitä ei ole löytynyt
joka päivältä.

Alfa-pvp lisääntyminen

Alfa-PVP-jäämät Helsingissä, Espoossa, Turussa ja Tampereella lähialueineen (mg huumejäämää/1000 henkilöä/päivä) eri keräysviikkoina vuosina 2020–2025.

Alfa-PVP:n ("Peukku") alueellinen esiintyvyys eri kaupungeissa ja lähialueilla vuonna 2024.

Väestömäärään suhteutettuna
mg (huumejäämä) / 1000 asukasta /päivä.

- >10 mg/1000 henkilöä/päivä
- 5–10 mg/1000 henkilöä/päivä
- 2–5 mg/1000 henkilöä/päivä
- <2 mg/1000 henkilöä/päivä
- satunnaista käyttöä

*Vain maaliskuun 2024 tiedot

Keskeiset havainnot Suomesta

- **Stimulantit hallitsevat huumetilannetta.**

Amfetamiini, kokaiini ja alfa-PVP muodostavat keskeisen kärjen useissa seuranta-aineistoissa alkuvuonna 2026.

- **Alfa-PVP on edelleen merkittävä riskiaine.**

Ainetta esiintyy runsaasti haittatilanteissa ja vainajatutkimuksissa, vaikka määrät ovat hieman laskeneet syksyn 2025 huipputasosta.

- **Kokaiinin käyttö pysyy korkealla tasolla.**

Käyttö painottuu kaupunkialueille ja jatkaa loppuvuonna 2025 nähtyä noususuuntaa.

- **Amfetamiini säilyy valtakunnallisena perusaineena.**

Käyttö on laajaa ja suhteellisen vakaata alueellisesti.

- **Vanhojen trendien vahvistumista havaittavissa.**

Esimerkiksi mikropirin esiintyminen on jälleen lisääntynyt kenttähavaintojen perusteella.

- **Lääkkeiden päihdekäyttö jatkuu merkittävänä ilmiönä.**

Bentsodiatsepiinit, buprenorfiini ja pregabaliini korostuvat sekakäytössä.

- **Sekakäyttö lisää terveysriskejä.**

Useiden aineiden samanaikainen käyttö näkyy akuuttien haittojen ja hoidon tarpeen kasvuna.

Satakunta

Yleiskuva:

Huumausaineiden käyttö ei ole havaintojen mukaan lisääntynyt Satakunnassa loppuvuodesta.

Aineet ja trendit:

- **Bentsodiatsepiini** yleisin raportoitu huume, **amfetamiini**, **kannabis** ja **alfa-PVP** ovat seuraavaksi eniten raportoituja huumausaineita.
- Muita raportoituja aineita: ekstaasi/MDMA, buprenorfiini, adhd-lääke erityisesti Medikinet saa useamman maininnan.

Muita havaintoja:

- Alfa-PVPTä ollut usein amfetamiinin seassa. Tämä tullut yllätyksenä käyttäjille.

- ❑ **Kannabis** = blosse, ganja, hasa, bubu, myssy, pajari, pilvi, poltto, hitti, savu, hasis, budi, kukka, dulla, green
- ❑ **Amfetamiini** = piri, spiidi, nopee, vauhti Amffe, zygy, ore, virta, alakerta, alis, kahvi
- ❑ **MDMA/ekstaasi** = Mämmi, pääsiäisherku, mälli, mände, mäiske, esso nami, tikkari, emppu, eemeli, karkki, xtc
- ❑ **Kokaiini** = Koka, keula, ylis, kola, koku, lunta, yläkerta
- ❑ **Ksalol** = lolli, Äksä, lolit, xalol, LOL, liuskat
- ❑ **Oxycontin** = Kontti, OC, oxy, konttori
- ❑ **Alfa-PVP/PVP** = pv, peukku, pevekki, flakka, pösö
- ❑ **Subutex** = Subu, peli, suppana, 8bolts, pallo, kasipallo, subupallo, mopo texi, kasi, texi,
- ❑ **Subutexin annokset** = Nelkku, nele, puokki, nelkku, nappi
- ❑ **Metamfetamiini** = Metukka, meth, meta
- ❑ **Rauhoittavat lääkkeet** = bentso, benjo, ryynit, jyvät

Slangisanat (esimerkkejä)

Huumekuolemien riskitekijät

Sekakäyttö – erityisesti opioidit + bentsodiatsepiinit

- Nuorten huumekuolemien merkittävin yksittäinen riskitekijä on keskushermostoa lamaavien aineiden samanaikainen käyttö.
- Valtaosassa kuolemantapauksista on käytetty opioidia (usein buprenorfiinia) yhdessä bentsodiatsepiinien kanssa.
- Tämä yhdistelmä voi aiheuttaa hengityslaman hyvin pienilläkin annoksilla, eikä akuutteja riskejä välttämättä hahmoteta.
- Nuoret aliarvioivat sekakäytön riskit, erityisesti lääkkeiden ja opioidien yhteisvaikutukset.
- Käyttö saatetaan kokea ”hallittuna” tai ”turvallisempuna kuin katuhuumeet”

Vinkki ammattilaiselle:

Sekakäyttöön viittaavat lääkemaininnat, epäselvät vieroitusoireet tai puhe siitä, että opioidi ei tunnu yksin miltään.

Käyttöhistorian piilossa pysyminen

- Monissa tapauksissa nuoren päihteiden käyttö on kestänyt jo pitkään, mutta se on pysynyt perheen, koulun ja palvelujärjestelmän näkökulmasta osin tai kokonaan piilossa.
- Vakaa perhetausta tai kontakti palveluihin ei ole estänyt kuolemaa.

Vinkki ammattilaiselle:

Äkilliset muutokset toimintakyvyssä, mielialassa, unirytmissä tai sosiaalisissa suhteissa – ilman että käyttöä myönnetään suoraan.

Aiemmat yliannostukset tai vakavat päihdehaitat

- Noin neljäsosalla nuorista oli tiedoissaan mainintoja aiemmista huumemyrkytyksistä.
- Aiempi “läheltä piti” -tilanne on yksi vahvimmistä ennustajista kuolemaan johtavalle yliannostukselle.

Vinkki ammattilaiselle:

Ensihoito-, päivystys- tai sairaalajaksot, joista ei ole muodostunut selkeää jatkohoitoa tai aktiivista hoitoonohjausta.

Mielenterveyden ongelmat ja päihteiden samanaikaisuus

- Yli puolella alle 30-vuotiaista huumemyrkytykseen kuolleista on ollut jokin mielenterveyshäiriö.
- Päihde- ja mielenterveysongelmat esiintyvät usein yhdessä, mutta hoito on ollut katkonainen, rinnakkaista tai puutteellisesti yhteensovitettua.

Vinkki ammattilaiselle:

Masennus, ahdistuneisuus, impulsiivisuus ja samanaikainen päihteiden käyttö – erityisesti jos hoitopolut eivät “keskustele keskenään”.

Palveluketjujen aukkokohtat ja siirtymät

- OTKES korostaa erityisesti nivelvaihteita:
 - alaikäisyydestä täysi-ikäisyyteen
 - lastensuojelusta aikuisten palveluihin
 - vieroitushoidosta arkeen

Useissa kuolemantapauksissa nuori on jäänyt hetkeksi ilman tukea, vaikka riski on ollut tiedossa.

Vinkki ammattilaiselle:

Tilanne, jossa “vastuu siirtyy” juuri nyt – mutta ilman varmistettua jatkotukea.

Käyttö yksityisasunnossa ja muiden läsnä ollessa

- Kuolema on tapahtunut useimmiten nuoren kotona tai yksityisasunnossa, usein nukkuessa.
- Monissa tilanteissa paikalla on ollut muita, mutta yliannostuksen tunnistaminen tai avun hälyttäminen on viivästynyt.

Vinkki ammattilaiselle:

Tarve vahvistaa tietoa yliannostuksen merkeistä, avun hälyttämisestä ja naloksonista – myös nuoren lähipiirissä.

Mitä huumeilanteelle pitäisi tehdä? – neljä pilaria

1. Ennaltaehkäisy: vähennetään huumeiden kysyntää ja ehkäistään käyttökokeiluja pitkäjänteisellä, pysyvällä toiminnalla sekä vahvistamalla nuorten tietopohjaa ja vanhemmuustaitoja.

2. Varhainen tuki ja haittojen vähentäminen: tavoitetaan huumeita jo käyttävät, tuetaan heitä ja ohjataan hoitoon.

3. Hoito ja kuntoutus: tarjotaan riippuvuudesta kärsiville kokonaisvaltaisia palveluja: lääkehoitoa, psykososiaalista tukea, kuntoutusta ja vertaistukea.

4. Valvonta ja kontrolli: rajoitetaan huumeiden saatavuutta ja ehkäistään rikollisuutta poliisin, tullin ja oikeusjärjestelmän yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa.

3.-4.6.2026

HELSINGIN KULTTUURITALO

Suomen suurin päihdeaiheinen tapahtuma
sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille.

Kahden päivän lippu: 320 € (myynnissä 15.3.–27.5.26)

www.paihdepäivät.fi

EHYT Tukena työssä -uutiskirje

- EHYTin tarjoamista käytännönläheisistä työvälineistä
 - Koulutuksista
 - Menetelmistä
 - ehkäisevän päihdetyön kampanjoista
 - ajankohtaisista asioista
- Ehkäisevää päihdetyötä kunnissa, hyvinvointialueilla ja oppilaitoksissa suunnitteleville ja tekeville sekä muille kiinnostuneille
- Uutiskirje ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
- Tilaa täältä: [Tilaa uutiskirje \(creamailer.fi\)](https://creamailer.fi)

KIITOS!

Kim Kannussaari

kim.kannussaari@ehyt.fi

